

: Posamezna številka 6 vinarjev :

„JUTRO“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 3. jutraj, ob ponedeljkih ob 10. dopoldne. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1.20, z dostavljanjem na dom K 1.50; s pošto celoletno K 20.—, polletno K 10.—, četrtletno K 5.—, mesečno K 1.70. Za inozemstvo celoletno K 30.—.

Telefon številka 303.

JUTRO

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

: Posamezna številka 6 vinarjev :

Uredništvo in upravnistvo je v Franciškanski ulici 8. Dopolni se pošilja uredništva, naročnina upravnistva. Neprankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrela 15 v, osamnice, poslana in zahvale vrela 30 v. Pri večkratnem oglaševanju popust. Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 303.

Državno gospodarstvo.

Ni še dolgo, kar je vlada podražila tobak in tobačne pridelke in še ni gotovo, če bo to podražanje kaj neslo ali ne, kajti opaziti je precejšnje znižanje v prodaji. Vlada namerava zopet zvišati direktne in indirektne davke in tako naložiti svojim državljanom nova bremena.

Izdatki za stalno vojsko, zidanje novih ladij, izdatki za šolstvo in uradništvo se od leta do leta zvišujejo in vlada mora skrbeti, da krije te izdatke s povišanjem davkov.

Najbolj prizadeta bodeta seveda zopet delavski in srednji stan, kateri itak že stoka pod visokimi davki. Vlada namerava zvišati davek na žganje od 90 na 140 K, toraj za celih 50 K. Pri tem davku je delavec najbolj prizadeti, ker je največji konsument za žganje. Seveda se tega davka lahko s tem obrani, da ne pije toliko žganja.

Kdor pa naše ljudstvo pozna, pride do zaključka, da je to čisto izključeno, ker smatra delavec žganje za neobhodno potrebno.

Drugi davek, ki nas tudi občutno zadene je davek na vžgalice. Vlada hoče prodajo vžgalic monopolizirati in kako hoče to izvesti, bode marsikoga zanimalo.

Sprva je hotela vlada odkupiti tovarne in izdelovanje in prodajo vzeti v svojo režijo. Pri odkupu tovarne in pri exportni trgovini vžgalic je pa zadela na prevelike težave in zato sklenila, da se samo prodaja monopolizira.

Izdelovanje vžgalic bode vlada kontingentirala. Vsaki tovarni se bo odkazala gotova množina za izdelovanje. Prodajo vzame vlada v svojo režijo in bode vžgalice prodajala po tobakarnah in trgovinah. Diferenca med kupljenim in prodanim blagom tvori dobiček za vlado.

Ta dva davka in zvišanje osebnega davka bo vladi neslo okroglih 35 milijonov kron.

Pa tudi od drugih strani ima vlada pričakovati precejšnje dohodke. Z bančno predlogo je bilo sprejeto tudi dovoljenje za kovanje 50 milijonov dva in 100 milijonov edno kronskega denarja. Avstro-ogrška banka pripusti vladi sedanje kasirane goldinarje da si vlada napravi iz tega srebra novi denar.

Ker se pa goldinarji veliko težje od novega denarja reprezentuje diferenc, za vlado dobiček okroglih 26 milijonov kron ako se ne vračunajo stroški za kovanje.

Tudi od davka Rothschildove zapuščine odpade za vlado precejšnja svota, ker znaša celi davek z različnimi pristavki (za šolski-dunajski oskrbni, dunajski bolnišnični fond) okroglo 29 milijonov kron.

Pri saniranju južne železnice odpade na vlado kot takozvani Kaufschilling 19,876.162 K.

Te zadnje označeni dohodki se ne vstavijo v državni proračun in se izplačajo vladi enkrat za vselej.

Kakor je iz zgornjega razvidno bode imela vlada v kratkem precejšnje

dohodke in za to lahko kaj ukrene za svoje uslužbenke, ako zopet ne splavajo te svote — po morju. A.

O delovanju krščanskih misijonarjev na Vzhodu.

Phil. dr. Otokar Berthold.

(Za epilog velehradskega shoda za versko zedinjenje poslovenil N-n.)

(Dalje.)

Batuvantudavé, sin govorečega budista in znanega ceylonskega učnjaka, je bil v svoji mladosti primoran hoditi v katoliško šolo; v Kandy tedaj namreč druge šole ni bilo. Angleška vlada namreč redno v krajih, kjer so misijonske šole, ne ustanavlja državnih šol, da bi ne delala misijonarskim konkurenca. Seveda so misijonarji poskušali kar se je le dalo, da bi bili spreobrnili sina tako slavne in spoštovane osebe na svojo vero. In misijonarjem se je res posrečilo pridobiti nedoraslega mladeniča za svojo misel, in šlo se je samo še za pokrščenje. Ker pa mladenič še ni bil polnoleten, je moral imeti po ceylonskim zakonih za spremembo veroizpovedanja dovoljenje svojega očeta. Oče dovoljenja seve ni dal in mladenič je bil že skoraj pripravljen zapustiti očeta in preživeti čas do svoje polnoletnosti med misijonarji. Toda tu so prišli na pomoč bratje jezuiti sami: goreče so fantu razlagali, da mu v tem slučaju ni treba ubogati svojega očeta, da njegov oče ni nikak učenjak, ker je njegova veda hudičovo delo, in več podobnih neumnosti. Da pri tem poučevanju se niso niti bali zmerjati starega učenjaka z imeni gotovih domačih živali, katere smatrajo Sinhalci ravno kot Arabci in Židi za zelo nečiste in zaničevanja vredne. To je bilo seve preveč za člana naroda, kjer je spoštovanje starišev najsvetejša stvar. To vse je seve v mladeničevi duši povzročilo naglo spremembo. Njegovo navdušenje za kristjanstvo in brate jezuite se je ohladilo ravno tako hitro, kot se je hitro razvilo.

Tedanji mladenič, pandu Batuvantudavé, je danes skoraj petdesetleten mož in eden najgorečnejših nasprotnikov krščanskih misijonarjev, mogoče ravno zato, ker jih se spoznal pošteno od blizu.

Ne smemo se torej čuditi, da v takih razmerah uspehi misijonarjev niso baš najsijajnejši. Če pregledamo okolnosti, ki so vplivale pri posameznih domorodcih, da so se pokristjanili; vidimo skoro v vseh slučajih, da niso prestopili niti iz verskega prepričanja, niti iz skrbi radi posmrtnega življenja duše, temveč iz gmočnih vzrokov. A to iz takšnih, da za tisti čas mogoče niti ni preostajala druga, enako udobna rešitev. V tem oziru je zbral zanimive podatke na podlagi letnih poročil misijonarjev samih angleški somišljenik Svobodne Misli Mr. C. Cohen v brošuri Foreign Missions, Their dangers and

delusions (t. j. tuji misijoni, njih nevarnost in sleparstvo), izdani v založništvu tiskovne družbe angleške sekcije Svobodne Misli v Londonu.

Da pokažem, kakšne uspehe dosega krščanski misijoni na Vzhodu, naj navedem le nekaj podatkov, ki pa zaležejo več, kot dolge zasluge. V misijonskem delovanju je najzibavnejša n. pr. Church Mission Society, ki spada k anglikanski cerkvi; ta je imela v l. 1899.—1900. v Indiji 3424 misijonskih propagatorjev (t. j. duhovnov, učiteljev, zdravnikov i. dr. ki vsi služijo v misijonske namene), in za te misijone je bilo odposlano iz glavnega središča na Angleškem vsega skupaj čez 2 in pol milijona kron. Uspeh delovanja teh misijonov je bil pa ta, da so krstili omenjenega leta 8423 ljudi, izmed katerih je pa 5978 nedoraslih otrok, a večina teh krščenih otrok so bili otroci že krščanskih starišev. Po drugih indijskih misijonih uspehi niso dosti drugačni. Tako so imeli misijoni Wesleyevskih metodistov istega leta 2383 propagatorjev v Indiji, ki so krstili 604 odrasle, od katerih jih je pa med letom zopet 295 odpadlo, tako da je znašala resnična pridobitev enem letu le 309 članov. To delovanje je veljalo čez 700.000 K.

Enake razmere so po drugih misijonih, ne izvzemši niti rimsko-katoliških. Samo da so rimsko-katoliški misijonarji prefriganerji, kot protestantski in se njih letna izvestja ne spuščajo v takšne podrobnosti, kot protestantska, niti ne podajajo gotovih dat, temveč govore kar se le da v splošnih izrazih. Toda še ti podatki, ki že tako niso preveč ugodni, se pa še bolj spremene v škodo misijonov, da je bilo mnogo na novo pridobljenih spreobrnencev kateregakoli misijona izjavljeno drugi krščanski cerkvi. Tako očita že omenjena Church Mission Society v svojem izvestju katoličanom, da so ji izvalili tekem leta čez 400 že krščenih rodbin. Katoličani pa očitajo isto zopet protestantom. Za razvitek misijonov takile prepri niso ravno koristni, zato pa zelo pripravi za kritiko njih delovanja: vsaka stran kaže namreč svojega tekmeča v kar najostrejši, pa najpravišnji luči, pri čemur se pa dotični tekmeč pokaže po navadi umazan, da je grdo.

Če pa vpoštevamo še kako vso to domorodcev, na krščansko vero spreobrnjenih, se mora odreči vsak odkritosrčen opazovalec brez predsodkov, pa naj bo sicer še tudi goreč kristjan, vsakršnega upanja opravičiti krščanske misijone v Indiji.

Da se me bo dobro razumelo, kaj menim s kakovostjo teh spreobrnencev, moram zabočiti nekoliko v stran ter omeniti nekaj besedi o socialnih razmerah v Indiji in o tem, v kakšnem razmerju so te socialne razmere z uspehi krščanskih misijonov.

V Indiji so bili namreč od davnih časov štirje družabni razredi, od sebe strogo ločeni; najnižji razred je bil določen zato, da je služil višjim

razredom. Izven teh štirih razredov stoji takozvane parije, izmečki človeške družbe, smatrani za nečiste, katerim ni dovoljeno delati niti za najnižje ljudi zadnjega razreda. Tem parijam so dovoljeni edino najnižji, gnjus vzbujajoči opravki, katerih prebivalci uvrščeni v razrede, ne smejo opravljati n. pr. čiščenje kanalov in stranišč, odnašanje mrhovine z ulic itd. In ravno ti, radi svojega položaja prefrigani in premedeni parije so spoznali veliki pomen krščanstva za zboljšanje svojega položaja. Če sprejmejo krščanstvo — čeprav samo navidezno — postanejo s tem enaki svojim bližnjim ter morejo, ker so zelo nadarjeni, doseči primeroma zelo visok položaj, v najslabšem slučaju kot osebni slugi pri kakem Evropejcu krščanskega prepričanja. Ravnotako kot vsprejemajo ti parije iz zelo posvetnih povodov krščanstvo navidezno, delajo tudi cele črede beračev in lenuhov, ki se živijo s tem, da hodijo od misijona do misijona, prosijo vedno in vedno za podporo ter obljublajo, da se dajo krstiti in odidejo zopet drugam, začno z vso komedijo zopet znova, ter si ne store prav nič iz tega, čeprav so krščeni tako celo po štirikrat. Jaz sem imel takšnega slugo; bil je to prvi sluga na mojem potovanju, Valdzi Devdži po imenu. Prvotno je ne Hindu, nato se je dal krstiti od baptistov, pozneje je pa — bil vem iz kakega vzroka — prestopil k mohamedanizmu. Nato je gospodarij, kjer je služil, poneveril neko vsoto denarja, okrog 100 rupij, ter je imel priti pred sodnijo. Da bi se rešil sodišča, je šel k anglikanskiemu misijonarju, se dal zopet krstiti ter dobil pri tem od botra omenjeno svoto, da bi mogel gospodariju narejeno škodo povrniti. Ko je stopil k meni v službo, je imel v službeni knjižici že zapisano, da je katoličan. Ker sem se pa zelo zanimal za hinduške cerkve, v katere so me bramani prav radi vodili, in ker si tega ni znal drugače razlagati, kot da sem sam hinduške vere, se je delal pred mano hinda, molil hinduške bogove, opravljal vsak dan očiščne obrede, obredne kopelji itd. Pri tem so se ga pa stare lastnosti (kraj, goljufivost) držale naprej, tako da sem ga moral nazadnje zapoditi iz službe.

Drugi izmed hindu, ki prestopajo h krščanstvu, ne vidijo v novi veri nič drugega, kakor prostost, da smejo jesti in piti, kar se jim poljubi. Te svobode jim namreč ni puščala njih dosedanja vera, ki prepoveduje jesti meso in piti alkoholne pijače sploh. V to vrsto kristjanov je spadal brez dvoma moj zadnji sluga Jožef (katoličan), katerega sem imel za časa svojega bivanja na Ceylonu. Sicer je bil to dober dečko, toda njegova slaba stran je bil arrak. Plačo je imel vedno en mesec naprej dvignjeno in je hodil skoraj vsak teden po predjume. Kakor hitro je imel predjume v rokah, je kupil arrak in se upiljal v prvem pomenu besede kot klada. Druga jutra se je okopal, oblekel čisto, belo obleko, šel k spovedi in obha-

jilu in — to se razume samoposeb — obljubil spovedniku, da ne bo nikoli več pil. Toda najpoznejše čez en teden se je vse znova ponovilo. Ko je enkrat zopet prišel po predjume, sem mu prigovarjal, naj nikar ne pije, ker je to greh. Nato mi je odgovoril, da noče piti, da potrebuje denar za drugo stvar; če se mu pa vseno primeri, da ne bi vzdržal, pa to baje tako ni tako hudo: enostavno pojde drugi dan k spovedi in vse bo zopet dobro.

K temu pripominjam, da so imeli tega slugo Jožefa za zelo dobrega katoličana in so ga misijonarji dajali vsem drugim domorodcem za vzgled, mogoče ravno zato, ker je hodil vsak mesec vsaj po štirikrat k spovedi.

Iz slovenskih krajev.

Iz Bleda. (Dopis izletnika.)

„Jutro“ je zadnji čas pisalo o „gorenjski sezoni“ in o razmerah na gorenjskih letoviščih. Pri tem je „Jutro“ zelo laskavo pisalo o restavracijah in gostinah v naših alpskih letoviščih, ki naj bi bila za zgled našim gostilničarjem. Naši gostilničarji so imeli priliko na gostilničarskem zletu na lastne oči prepričati se, kako stopinjo popolnosti so dosegle naše gostilne in restavracije na gorenjskih letoviščih. Mislim, da so zapazili precej nedostatkov. Pa tudi nedeljski izletniki, ki so šli gledat plavalno tekmo, so se o marsičem pritoževali. Mnogim prebivalcem ljubljanskega mesta ni omogočeno, da bi šli na letovišča, zato se morajo zadovoljiti z izleti in z različnimi narodnimi vesellicami, ki se vrše sedaj vsako nedeljo križem domovine. In kam naj gre izletnik, če ne na naše krasne gorenjske kraje? Tam pa se mu pogosto pripete stvari, ki za naša letovišča niso najbolj priporočljive. Za izletnika veljajo v restavracijah menda iste pravice, kakor za stalne goste, toda n. pr. na Bledu človek lahko dobi v nekaterih restavracijah vtis, kakor da je odveč in se mu tu in tam niti v njegovem jeziku ne postreže. Stalni letoviški gostje imajo za restavracije gotovo večjo vrednost, toda s tem še ni rečeno, da naj se izletnike obravnava na tak način, da so naravnost užaljeni. Na nedelje in praznike, ko je več izletnikov, naj bi se preskrbelo več postrežbe, da so izogube navalu. Poleg vsega bi bilo tudi potrebno, da bi se domače goste ne skušalo izkoriščati s cenami, ki so pretirane. Kar velja za stalne goste, naj velja tudi za izletnike, le s tem se privabi na naša letovišča vedno več občinstva in živahen promet bo letoviščem gotovo le v korist. Prvo torej, kar sem opazil, je bilo, da se skuša izletnike tuintam (n. pr. pri čolnih) kolikor mogoče odreti, in da se v gostinah ravno domačine manj vpoštevajo kakor tuje. V neki slovenski restavraciji na Bledu n. pr. ni niti enega slovenskega lista, jedilni list je samo nemški, dasi hodijo tja tudi domači gostje in med vsemi najmanj Nemci. Čast slovenske gostilne zahte-

LISTEK.

MICHEL ZEVACO:

Ljubimca beneška.

Skalabrino je zmajal z glavo. — Pogum! je dejal Roland in mu stisnil roko. Bianka je krepka in trdnega duha; prisegel bi, da se ga je ubranila in da se ga je ubranila in da jo najdemo nedotaknjeno, zdravo in veselo.

Skalabrino je sedel h kaminu, kjer je plapolal prijeten ogenj, in si začel greti roke.

— Kaj je s Sandrigom? je vprašal Roland zdaj.

— Zaklal sem ga.

— Pa Imperija?

— Utopil sem jo.

Roland je molčal, oči uprte v trdega tovariša, ki mu je s toliko preprostostjo poročal tako strašno tragedijo.

Skalabrino se je motil, vsaj v enem pogledu. Imperija ni utonila.

Videli smo, kako se je zopet vzbudila v življenje. Videli smo kurtizano — morda blazno — kako se je osvestila oteta po Juani.

Ko se je odigral poslednji dogodek drame, ki smo jo pripovedovali, je Imperija ostala v barki, ne da bi se ganila.

Njene oči se niso moge ločiti od kraja, kjer je videla, kako je voda požrla Sandriga in Juano.

Niti vprašala se ni, kdo bi utegnila biti ta neznanka.

Morda ni mislila sploh o ničemer.

Barčica, ki jo je valovje vode zanašalo zdaj sem, zdaj tja, je naposled zadela ob nabrežje, kjer je obstala.

Gondolo, prekrasno gondolo ljubezni pa so odnesli valovi proti odprtemu morju, in ribiči so jo našli nekaj dni kasneje na peščenem jeziku, ki je zapiral pristanišče Lido.

Dan je bil že, ko se je Imperija vzdramila iz te brezčutnosti, ki jo je bila prevzela.

Dvignila je glavo.

In videla je na nabrežju zbranih več ljudi, ki so jo rado-vedno ogledovali.

Z vsemi močmi, ki jih je še čutila v sebi, je odgnala spomin te strašne noči ter si dala spet nekoliko svoje običajne hladnokrvnosti.

— Ali so padli gospa v vodo? je vprašala neka preprosta ženska radovedno.

— Da, v vodo sem padla, je odgovorila Imperija šklepetaje z zobmi. Ali je v bližini kak barkarol, ki bi me mogel zapeljati domov.

Neki možki je skočil v barko rekoč:

— Saj ni treba biti barkarol, da zna človek veslati. Kam smem peljati gospo?

— V palačo Imperija, je odgovorila Imperija s poslednjim dihljajem.

In zopet jo je zapustila zavest.

Ime Imperije se je razneslo z občudljivo radovednostjo med gledalci, ki so se bili nabrali. A že je radovoljni gondolar krepko pritisnil z vesli; in kmalu je bil v Velikem Kanalu.

Imperiji se je točno vrnila zavest, to je, zopet je čutila, videla in slišala, kaj se godi okoli nje. Toda njeni možgani so po tolikih udarcih tako omajani, da se ni mogla iznebiti nekega groze, ki je držala njene misli v krčeviti nepremičnosti. Barčica je držala po kanalu. Palače so se vstile mimo njenih oči; ona pa je imela jedva toliko moči, da je zamrmrala:

— Oh, tako ne pridem nikoli domov... hitreje, gospod, hitreje, za božjo voljo; poplačani boste kraljevsko!

— Milostljiva, je rekel mož, radost, da sem videl od blizu krasotico, ki jo slavi vsa Italija, mi je zadostno plačilo; drugega niti ne maram.

Imperija je z začudenjem pogledala tega človeka. Njegova obleka je bila slaba; očitno je bil reven. In beseda tega neznanca, ponos na lepoto, ki ji je kadilo vse, od bogataša do siromaka, je zopet užgal plamen življenja v njenih očeh. V svojih mislih je iskala, kaj bi pač mogla reči ali storiti, da se zahvali svojemu gondolarju. Nenadoma je vzela iz svojih las prekrasni glavnik, okrašen z dragimi kamni, ki ji je držal lase.

— Za to, da ste me vozili, vam toraj ne bom ponujala

ničesar, toda vzemite to zaradi besed, ki ste mi jih rekli, v spomin name.

Mož je vzel dragoceni dar, rekoč:

— V spomin na najlepšo med lepoticami.

Imperija je trudno zamahnila in začela zopet ogledovati palače, ki so se ji pomikale mimo oči. In čudna je bila, podobna fantastični prikazni, ko je sedela z razpletenimi lasmi praznično oblečena v tej revni mali barčici.

Nenadoma pa se je zdrznila, stisnila se globoko v čoln in zajela za zamolko:

— Ona!

Barka je hitela mimo paleče Altieri.

Eno izmed oken palače je bilo odprto.

In pri tem oknu je stala bleda žena ter se otožno ozirala po kanalu.

Ta žena je bila Leonora.

Ali je videla Imperijo?

Kurtizani se je dozdevalo, da ji je obstal pogled na njej.

Krčevito je sklenila roke in zamrmrala:

— Opuščanje! Oh opušanje...

A že je palača Altieri izginila za njenim hrbtom; barka je kmalu obstala. Imperija je videla, da je doma. Vslala je in se zgrudila nekaj trenutkov kasneje brez moči v naročje svojih služabnic, ki so ji pritekale naproti.

Spravile so jo v posteljo ter jo pričele drgniti in greti.

Krepka narava kurtizane je premagala bolezen. Že tisti dan popoldne je sedela gorko zavita in pokrepčana z dobrim kosilom, sama v tistem budoarju, kjer je sprejela sinoči Rolanda Kandiana, ki ga je imela za Petra Aretina.

Izmed toliko raznovrstnih udarcev ji je ostala samo še ena groza: bojazen, da se nenadoma prikaže Roland ali Skalabrino.

Ostalo je bila že skoraj pozabila.

Njena hči? ... Na njo je mislila le površno, kakor na osebo, ki jo je poznala bogvekdaj. Čudila se je samo temu, kako je mogla nekda čuti do nje ljubezen, ki je zdaj ni več razumela, ljubezen, ki je usahnula v njenem srcu sama od sebe, kakor rastlina, ki je pogrnala na skalnatih tleh.

(Dalje.)

va, da je jedilni list tudi slovenski. Znamenje malomarnosti pa je, če ni v slovenski zelo mnogo obiskovani restavraciji niti enega slovenskega lista. Naravnost nesramno pa je, če mora slovenski izletnik v slovenski restavraciji na Bledu ob jezeru slišati od natakarice surovo opazko: wie komm ich dazu, dass ich slovenisch verstehe. Slišal sem v tem oziru več pritožb posebno v hotelu Petran. Tak surov odgovor bi ne dobil gost nikjer na svetu, le na Bledu se mu lahko primeri. In zato ker zahteva, da se z njim govori slovensko, se gleda nanj kakor na nepotrebnega gosta. Mi vpoštevamo razmere restavracije, ki mora tujcem postreči v njihovem jeziku (Cehov je bilo letos na polovico na Bledu in samo pri Petrmelu se jim je postreglo v njihovem jeziku); ako se torej skuša drugim v polni meri ustreči, kak pomen ima, da bi se slovenskemu gostu ne postreglo slovensko. Odločno pa se moramo zavarovati proti opazkam nemških natakaric. V korist naših gostilničarjev, gostiln in naših gorskih letovišč je želeli, da se te napake popravijo, izletniki oživljajo letovišče in so za letovišče tako važni kakor stalni gostje. Hotel sem govoriti v imenu mnogih in želim, da bi prihodnje leto imel Bled še več gostov in izletnikov, da bi se pa tudi razmere po naših restavracijah tako izboljšale, da bi izletnik na potu domov ne moral poslušati samih pritožb. Izletnik.

Iz Lesc. O povratku iz izleta gostilničarjev je hotel večja družba vstopiti na postaji Lesce na vlak. Tam mošnji nemčurski uradnik jih je v nemščini nahrulil, da jim ni treba tamkaj čakati na vlak, ker tam posebni vlak sploh ne postoji. Ker so pa imeli izletniki „retour“ vstopnice in so se res na uradnikovo povelje vrnili, si so morali drugi dan kupiti nove vstopnice. Pozneje so zvedeli, da je postal vlak v Lescah celih 10 minut. Vprašamo upravo železnice, ali je tako „misticiranje“ dovoljeno od službojučih uradnikov?

Cena bele moke se je za 2 h pri kg znižala.

DNEVNE VESTI.

Neslano je, če izkuša patrijotični „Slovenec“ naš uvodnik spravljati v zvezo s cesarjem. Mi smo v našem uvodniku pisali o razmerah, v katerih žive danes Slovani in Slovenci v Avstriji in smo z ozirom na to povedali, da je čisto neokusno, če „Slovenec“ vpije „lepo je danes biti Avstrijec“. Vladaarjevo osebo smo pa pri tem — to mora priznati vsak — pustili čisto izven debate. Ime „patrijotični backi“ pa na vsak način zaslužijo ljudje, ki uganjajo tak neumesten patriotizem, kakor ga pridiguje „Slovenec“, ki poljublja tisto roko, ki nas samo tepe in bica.

Klerikalec — nemškutar. Otroci dr. Šusteršičevi so nemško vzgojeni. Ker je dr. Šusteršič nemškutar, vzgaja svoje otroke v tujih, nemških šolah. Kakršen voditelj, taki so ostali klerikalni politični špekulantje in kameleoni: pl. Šuklje, razni Kočvarji, Deteli in njih kompanija. Duhovni so le toliko narodni, kolikor jim rimski papež dovoli, biti pa smejo „pol miš — pol tič“. Taki ljudje so narodu le v škodo. Politični pravci slovenski narod od dr. Šusteršiča in njegovih trabantov ne bo nikoli nič dosegel. Kdor ne verjame, naj pogleda njih delo ali pa vpraša direktorij — „Kranjske špar-kase“!

„Društveni domovi“ na deželi in zapeljivanje mladine v lahkomisljene dolge. Marsikdo se že čudi, da so zdaj klerikalna društva na de-

želi že toliko „društvenih domov“ zgradila, ko je vendar znano, da nimajo niti potrebnega kapitala niti mnogo članov, ki bi bili premožni in uživali pri denarnih njih zavodih potrebnih kredit! Kako je to mogoče, da se tak društven dom kar čez noč zgradi, čeprav obstoji večina društev komaj dobri dve leti! Tu je le eno mogoče: Ali imajo tu prste vmes duhovni s svojim cerkvenim denarjem in pripade tak dom enkrat farovžu ali pa cerkvi v last, ali pa dajejo posojilnice in hranilnice kaplanom oziroma društvenim odborom kredit, ki pa je — lahkomisljen in o vrnitvi denarja sploh kmalu misli! Ni, ko niti za obresti stavbnega kapitala nimajo ti odbori denarja. Prakticirajo brzokone tako kot ljubljanski „Ljudski dom“. Denar je dala „Ljudska posojilnica“, vrnilo ga bo pa društvo, kadar bo pač od iger in priredb kaj nabralo. Vse to početje pa je napeljevanje mladine v lahkomisljene — dolge in drugega nič.

Svoje narave ne more zakriti „Slovenec“ in za to nas zmerja večkrat tako, kot kak — c. kr. policaj, to pa zato, ker se ne moremo navdušiti za razne „patrijotične“ prireditve „Flottenvereinovcev“. Slovenci smo reveži, zatirajo, zapostavljajo in preganjajo nas povsod in potem naj se še navdušujemo za prireditve nemških aristokratov! Ne, prijatelj „Slovenec“, tako malo narodnega ponosa mi nimamo, kot ga imaš ti in oni, ki te inspirirajo! Slovenci imamo preveč svojih narodnih potreb, da bi se mogli navduševati za športna društva nemških aristokratov.

Ljubljanski klerikalci špekulirajo kako bi se pri mestnem občinskem premoženju okoristili in dobili za svoje klerikalne komedije na starem strelišču par tisočakov. Pa za enkrat ne bo iz teh načrtov nič — pinka. Naj jim le rimski papež da za njih „Sv. Nežo“ in podobne komedije!

Ljubljanskim mestnim stražnikom se pod komisarjem Jancigajem godi tako, da jih res nihče ne more zavdati. Gospod komisar bi menda najraje spodil vse stran. Šikanira jih tako, da presega že vse meje. „Slovenec“ seveda, ki se vedno širokousti s svojo „ljubeznijo“ do mestnih policijskih stražnikov — posebno, kadar se bližajo kake volitve — in ki sicer adr ropota, če kje kak napreden uradnik proti kakemu uslužbenцу s primerno in umestno strogostjo nastopi, ne najde za šikane komisarja Jancigaja niti besedice graje. To je navsezadnje razumljivo, saj sta Stefe in Jancigaj prav dobra prijatelja. Ampak nerazumljivo je, da človek, ki ima toliko masla na glavi, da bi se v enem celem letu pri najhujši vročini ne raztopilo, komisar Jancigaj, tako nastopa proti mestnim policijskim stražnikom. Nam se zdi, da gospod komisar res ne bo postal ponižnejši prej, predno ne začnemo mi — jasneje govoriti!

Boj slovenskim hranilnicam. Lani se je osnovala Zveza jugoslovanskih hranilnic, kateri je namen, da pospešuje koristi jugoslovanskih hranilnic. Pravila Zveze je potrdila deželna vlada v Ljubljani, človek bi torej mislil, da sme Zveza izvrševati svoj gospodarski program. Ali danes smo se prepričali, da to ni tako. Zveza je izdala knjižico „Mali hranilnični katekizem ali nauk o hranilnicah“. V tej knjižici je raztolmačeno bistvo hranilnic, da bi se naše ljudstvo poučilo, kaj so hranilnice. Knjižica ima torej strogo gospodarsko vsebino. In vendar je državni pravdnik to knjižico zaplenil z ozirom na hranilnične razmere v deželi Kranjski. Znano je namreč, da imamo na Kranjskem tudi nemško hranilnico, to

je denarni zavod, ki svojega nemškega značaja in delovanja ne taji, ampak ga očitno v dejanju kaže. Seveda ta nemška hranilnica v Ljubljani ni tako osnovana, kakor so osnovane slovenske mestne in občinske hranilnice. Znano je, da so naše mestne in občinske (tudi okrajne) hranilnice pupilarno varne. One to morajo biti, saj sama država skrbi, da imajo pupilarno varnost, to je, da imajo tako varnost, da je tuje premoženje, katero uparvljajo, tako zasigurano, da je vsaka izguba izključena. Danes že vsak človek ve, da so torej n. pr. mestne hranilnice pupilarno varne. To svojstvo one res imajo in jim ga ne more nihče odrekati. Potemtakem bi vsak človek sodil, da hranilnice smejo opozarjati na svojo pupilarno varnost, saj so osnovane na temelju državnih odredb in propisov iz leta 1844. in 1892. Državna oblast pa je v Ljubljani mnenja, da slovenske hranilnice tega ne smejo tega poudarjati, ker bi potem naše ljudstvo spoznalo veliko bistveno razliko med mestnimi in društvenimi hranilnicami. A to spoznanje ne sme po intencijah državne oolasti, ki slovenskemu hranilništvu ni posebno naklonjena, preiniti naših širših slojev. Državni činitelji, zdi se, imajo pred očmi le blagor društvenih hranilnic, slovenskim hranilnicam pa delajo v njih gibanju neutemeljene ovire.

Narodno-napredna stranka v Sp. Šiški razvija za bližajoče se občinske volitve zelo živahno delavnost in stopa v volilni boj odločno in samozvestno. T. zv. „gospodartka“, ali bolje rečeno vodna stranka tudi dela, ali „brez upa zmage“, ker vprašujejo volilci njene voditelje, ki so obenem odborniki „Vodovodne zadruge“, zakaj ne odprejo hidrantov, da bi se poškropile ulice, da ne bi bilo toliko prahu?

Avtomobilska nadloga v Spodnji Šiški je že taka, da je ni več mogoče prenašati. Prah je velik in avtomobili dirajo po glavni cesti z največjo hitrostjo in vzdigujejo cele oblake prahu, tako, da morajo biti ob glavni cesti vsa okna vedno zaprta. Orožniki naj bi malo pazili na te brezobzirne avtomobiliste posebno na gosp. M. Juvaničiča, ki vozi skozi Spodnjo Šiško navadno z največjo naglico, kakor bi tam ne bilo nikogar in ničesar razun njega in — njegovega avtomobila.

Belgijski vojaki že nobenemu človeku na cesti skoro ne dajo miru. Posebno ženske, naj so preproste ali iz boljših krogov prav nesramno nadlegujejo. Sede ti možakarji kar po oknik vojašnice, noge pa jim vise doli na ulico. In če se prikaže na ulici kaka ženska, jo že od daleč sprejmejo z raznimi nesramnimi „dovtipi“ in jo zasledujejo tako dolgo, dokler ne izgine. Tem nesramnostim se mora storiti konec, kajti ljudje hočejo pred neotesanci iz belgijske vojašnice vsaj na cesti imeti mir!

V železnici po Gorenjskem. Prijatelj lista, ljubljanski meščan, zavedni Slovence, nam poroča: Preteklo soboto sem potoval iz Boh. Bistrice v Ljubljano in na kolodvoru v Boh. Bistrici sem slišal uslužbenca neke narodne ljubljanske tvrdke, ko je rekel: „Bitte eine Karte nach Assling“. Možu sem povedal, kar mu je šlo in nejevoljen nad toliko narodno nezavednostjo sem se vozil dalje. V Lescah je vstopila v voz, v katerem se je vozil tudi neki cesarski svetnik iz nekega gorenjskega mesta, večjo družbo, ki jo je ta magnat, ki bi se — ako se hoče komodno voziti, vozil lahko v prvem in ne tretjem razredu, prav nekrščansko in surovo nahrulil, češ, ali ni drugje prostora? Neko žensko je celo suval s sedeža,

kakor bi bil njegov cel voz in ne samo sedež, na katerem je sedel. Potniki, ki so plačali voznino, so protestirali proti takemu vedenju visokega gospoda, ki naj si zapomni, da imajo v železnici vsi ki so plačali voznino, so protestirali proti takemu vedenju visokega gospoda, ki naj si zapomni da imajo v železnici vsi ki so plačali voznino, ne glede na to, ali so cesarski svetniki ali delavci, enake, popolnoma enake pravice, kakor ima tudi denar enega ali drugega enako vrednost.

Gorenjski vlak je bil v nedeljo zvečer tako prenapolnjen, da so stali potniki po hodnikih stisnjeni kot sardine. Vozovi I in II, razreda so bili popolnoma prazni, ali sprevodnik jih ni hotel odpreti, če tudi se je to od vseh strani odločno zahtevalo in bi on moral to storiti, ko še ni bilo dovolj vozov III. razreda na razpolago.

Nečloveško. Včeraj so prepeljali iz deželne bolnice na državni kolodvor v Sp. Šiški z rešilnim vozom neko težko bolno žensko iz Vranskega na Štajerskem, ki je ravnokar prestala težko operacijo, ali so jo odpustili iz bolnice, četudi je njen mož lepo prosil, da bi jo pustili, dokler ne bi popolnoma okrevala. Pa ko bi jo vsaj pripeljali na kolodvor kakih deset minut pred odhodom vlaka, ali pripeljali so jo celo uro prej in jo položili v čakalnici na klop, kjer je morala čakati na vlak. Železniško osebo je bilo bolj človeško in ji je vsaj v železniškem vozu pripravilo ležišče, da se je odpeljala do Domžal, odkoder se bo morala voziti na vozu še kakih šest ur do Vranskega. Ako to ni nečloveško, potem res ne vemo, kaj je nečloveško in sramota je za bolnišnico, da tako postopa z bolniki.

Odpovedane orožne vaje. Vojška oblast je z ozirom na nevarnost razširjenja kolere odpovedala orožne vaje v Trstu in rezervniki, ki so že dobili pozive, so bili obveščeni, da jim ni treba oditi na vaje. To je vojška uprava prav storila, ker posledice vaj v krajih, v katerih je bila in je morda še kolera, bi bile lahko nevarne.

Mednarodna plavalna tekma na Bledu je vzbudila povsod veliko zanimanja, kar se je videlo na veliki udeležbi od vseh strani. Nad vse veselje je, da so se slovenski tekmovalci, med njimi posebno tudi Slovenci, zelo dobro obnesli. Dobili so celo vrsto prvih, drugih in tretjih cen. Pri dopoldanski tekmi za prvenstvo je dobil prvo ceno 15 letni Čeh iz Prage E. Prull, ki je preplaval daljavo 28000 m v pol ure. Drugi je bil Hrvat Žagar, ki je rabil par sekund več, tretji Čeh Celada, četrti pa Fr. Kandare. Tekmovalcev je bilo deset. V deškem plavanju popoldne je na tretjem mestu med 15 tekmovalci Franc Ravnik iz Bleda. Pri dekliskem plavanju so se odlikovale Slovenke. Prvo mesto je bilo prisojeno gđ. Cernetovi iz Bleda, tretje pa gđ. Grilovi iz Ljubljane. Pri glavnem plavanju na 500 m je dobil drugo mesto Hrvat Žagar iz Zagreba, tretje pa Čeh Prull. V damskem plavanju so se spet odlikovale ljubljanske dame. Prva je bila gđ. Skalarjeva, druga gđ. Zupančičeva, tretja pa gđ. Fegertova iz Bleda. Pri prsnem plavanju je bil tretji dr. Lavš iz Ljubljane. Pri plavanju mlajših je dobil drugo mesto

Fr. Kandare, tretje I. Zupančič iz Ljubljane. V glavnem skakanju je dobil drugo mesto Kandare. — Zvečer je bil v Zdraviškem domu ples in razdelitev daril. Nam je tekma pokazala, da stopajo tudi Slovenci z velikim uspehom na športnem polju na površje. Upamo, da se bo šport, ki ga nikakor ni podcenjevali, tudi med nami čim dalje bolj razširil.

„Svobodna Misel“ 7. številka izkazuje sledečo vsebino: Dr. T. Bartošek: „Kaj hoče „Svobodna Misel?“ — F. J. Krejči: Verstvo in moderni ideal človeka. — Dr. L. Wahrmond: Premoženje katoliške cerkve v Avstriji. — K. Ignatus: O češčenju svetnikov in njihovih ostankov. — J. Bernhard: Ljubljanski veleinkvizitor. — Stanislav Dayleyszewski: Satanova sinagoga. — Svobodomiselno gibanje. — Razno-terosti.

Razpis za konfekcioniranje uniform in dobavo krznarskega blaga. C. kr. ravnateljstvo državnih železnic na Dunaju, nannanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bo za okraje Dunaj, Linc, Inomost, Beljak, Trst, Plzen, Praga, Olomuc, Krakov, Lvov, Stanislav c. kr. ravnateljstvo državnih železnic in za okraj c. kr. obratnega vodstva v Černovicah za leta 1912—1914 po javni ponudbi oddalo konfekcioniraje uniform in dobava krznarskega blaga. Ponudbe je vložiti najkasneje do 10. septembra t. l. 12. ure opoldan. Natančnejše podrobnosti so razvidne iz razpisa, ki je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Elektoradiograf „Ideal“ ima danes, jutri in v četrtem nov program, ki obsega med drugim sledeče lepe in zanimive točke: „Solnograd: (Lep naravni posnetek.) — Moralna tašča. (Komičen prizor.) — Odkup izobčenca. (Prekrasna ameriška drama.) — Ta spored je oblastveno odoben in pristopen tudi šolski mladini. — K večernemu sporedu ob 7. in polu 9. dodatek: Izdelovanje žarničnih mrežic. (Zanimiv naravni posnetek.) — V petek spet velik večer smeha. — Opozarjamo, da je odsljed zadnja večerna predstava (na vrtu ali v dvorani) že točno ob polu 9. uri!

Požar v Mokronogu.

(Za včeraj prepozno došlo poročilo očitvidca).

Mokronog.

V soboto popoldne je zadela prijazni dolenski trg Mokronog grozna nesreča, iz katere si bo Mokronog opomogel le z velimi žrtvami in po trudopolnem delu. Mokronog je bil eden najstarejših krajev v šentrupertski dolini. Trg je ležal v podnožju gradu, hiša poleg hiše in se je šele v zadnjem času začel širiti na vse strani. V zadnjih letih mu je prirastlo nekaj novih poslopj, ki pa so s starimi vred postala žrtev groznega požara.

V soboto po Velikem Šmarnu je bil vsako leto shod na Žalostni gori in ob enem semenj v Mokronogu. Ta dan je postal usodepoln za Mokronog in njegove prebivalce in ga bodo pomnili pozni potomci kot dan največjega požara, ki jih je prestal stari Mokronog.

Velika suša, ki vlada zadnji mesec povsod, je provzročila že toliko po-

Naročajte, ponudite, zahtevajte in pijte samo

Tolstovrško slatino

ki je edina slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kislavoda. Od vsakega zaboja plača podjetje v narodne namene 20 vinarjev, kamor naročnik določi. Naslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroška, kjer je tudi gostilna, letovišče in prenočišče. Svoji k svojim!

MALI LISTEK.

J. S. MACHAR:

Preprosta povest.

(Iz zbirke „Stará prosa“.)

Prevel E. B.

Gabrijela je bila za deklico skoro prevelika. Včasih je bilo videti, da ne ve, kako naj drži gorenjo polovico telesa, pri hoji in na mestu stoječ se je nagibala sedaj na stran, sedaj naprej, kar ji je pa končno še pristojalo. Bila je brineta; v njenih temnih očeh je ležala starostna resnoba, ki se je včasih umaknila prisknemu nasmehu. Na bledih licih je imela nekoliko peg; umerjeni nos in krasna usta sta pripisovala k harmoniji celega obličja, črni, na najmodernejši način razčesani lasje so bili krasni. Rastli so ji tudi izza tilnika in so, počesani navzgor, obdajali njen aristokratski profil s čarom nenavadne mikavnosti.

Mati ji je umrla zgodaj, njeno vzgojo je vodil oče, odslužen major, postaren elegant, neizmeren prijatelj vsega francoskega; pozneje je podlegla bratovemu vplivu, ki se je vrnil iz akademije in služil kot častnik v Pragi. Gabrijela se je navzemala polagoma moških navad, oče jo je naučil kajenja in kletvin, od brata je

sprejela ton, krtnje in govorjenje v frazah — ostalo je izpopolnilo čitanje francoskih romanov — Gabrijela je bila emancipirana, moderna amazonka. Oče jo je ljubil strastno, ona pa mu ni vračala za njegovo ljubezen. Poslušala ga je navidez, delala pa je, kar je hotela sama. Brat se pozneje ni mnogo brigal zanjo.

Edino bitje, katero je imela na svetu resnično rada, kateremu ni tajila ničesar in ki bi zanj storila vse, je bila njena prijateljica ki se je z njo seznanila v dekliskih šoli. Bila je slaba, majhna deklica, polna smeha in humorja, včasih strupeno-ujedljiva, svetlih las in modrih oči. Ime ji je bilo Ema. Bili sta skoro celi dan skupaj, vedno enako oblečeni, vedno ena misel, skoro da en dih.

Častilcev sta imela „dovolj“, kajti bili sta dobri partiji, toda vročerkvni mladeniči kakor resni možje so ju po kratkem času zapuščali kakor politični, odgnani bodisi vsled brezobzirnosti Gabrijeline, bodisi vsled dovtipov in smeha Eminega.

Bilo je v prosincu, na velikem plesu na Zofinskem otoku. Pred osmo uro, pred začetkom plesa, je sedela Gabrijela na vzvišenem sedežu in se ozirala po dvorani. Baš je bila oplašila s par hladnimi besedami že četrtega vnetega plesalca in je pričako-

vala Eme. Ni ljubila plesa, toda rada je gledala to pestro, valujočo, nemirno ljudsko množico.

Ema je prišla. Z njo je prihajal mlad mož, še manjši nego ona, z redkimi, svetlimi lasmi na veliki glavi; z njegovega zardelega obličja je zrlo dvoje lepih, blede-modrih oči na Gabrijelo. Njegov frak se je svetil skoro v svilenem lesku, pod pazduho je nosil kljak.

Gabrijela jima je stopila nasproti: „Zakaj tako pozno?“ je vprašala strog.

„Moj brat Karol,“ je predstavljala Ema mesto bratovega opravičevanja, „pripeljal se je proti večeru, hotel je iti z nami, moral sem čakati nanj, ker je počasen tudi pri toaleti.“

Gabrijela je premerila z enim pogledom malo postavbo Eminega brata. Gledala je nanj nekoliko čez ramo, krog usten ji je zaigral nasme in priklonila se je nato s prisiljeno resnostjo.

„Ali ostanete sedaj dalje časa v Pragi, gospod Karol?“ je vprašala malomarno.

„Da, gospodična, stalno, tega potepanja po svetu imam že dovolj“, je odgovoril on in zrl neprestano na njo.

„Oprostite, Ema moram nekaj povedati“, je omenila Gabrijela hladno in sklonila glavo k ušesu njegove

sestre.

Karol je razumel. „Poljubljam roko, gospodična“, se je poslovil in odšel na drugi konec dvorane.

Gabrijelo je posilil smeh: „Ta knof je tvoj brat, prosim te, povej, od kedar?“

„Bil je dolga leta v tujini, kot si čula, gradil je neke na Tirolskem železnico, inženir je,“ je odvrnila Ema. Gabrijela se je ozrla po dvorani, pregledala skoro čez glave vseh, ki so v velikem krogu promenirali nakoli.

„Poglej ga, se je zasmejala, tam na drugi strani pod zrcalom stoji; to je popolen Liliputaneč, njegov obraz pa dela vtis dovršenega ponočnjaka.“

„Ne smej se mu, on te gleda neprestano“, jo je opominjala Ema.

„Ali se ga bojiš?“ se je posmehovala Gabrijela.

„Ne, toda to njegovo govorjenje, on je cel pridigar“, je odvrnila Ema resno.

„Škoda ga, moral bi bil iti k jezuitom“, je omenila z lahno prisiljenim smehljajem.

Med odmorom je šla Ema k materi. Med potjo jo je ustavil brat. „Ema, reci Gabrijeli, da bi rad plesal z njo četvorko.“

„Zakaj ji ne rečeš sam?“

„Nerad bi dobil košaro iz prve roke.“

Ema se je vrnila k prijateljici in ji to sporočila.

„To bo imenitno,“ in Gabrijela je nekoliko privihala gornjo ustnico, „cela dvorana naju bo gledala. Naj, kaj me brigajo ljudje, reci mu, da magari dve.“

Ema mu je sporočila ta odgovor.

„Zahvaljujem se ji“, je rekel in se nasmehnul.

„Zakaj niste prišli sami, ali bi vas bila ta košara s prve roke tako bolela?“ so bile prve besede Gabrijeline.

„Ne vem, gospodična, svoje žive dni še nisem dobil košare.“

„Morda sploh svoje žive dni niste nikogar prošili za ples?“ je vprašala zbadljivo.

„Do danes samo znanca“, je odgovarjal mirno.

„Torej tem večja čast zame, kaj ne?“ je nadaljevala zopet v zbadljivem tonu.

„Ne, gospodična, to je odlikovanje, milost, sreča ali karkoli hočete za me. Razdelila ste danes že nekoliko košar.“

„Prosim, nobene domišljavosti, plesem z vami le radi efekta; glejte, kako gledajo vsi naju,“ mu je prekinila govor porogljivo in namignila z glavo.

žarov, da ilustrovani listi vsakokrat prinašajo celo vrsto žalostnih slik samih pogorišč. Med največja pogorišča letošnjega leta se bo pač prišteval Mokronog. Vročina in suša sta glavni vzrok grozne katastrofe.

Semanji dan.

Zjutraj so od vseh strani napolnili sejmarji mokronoški trg. Semenj je bil živahen kot največji semenj v letu. Vse velike suše bo letos slaba otava, zato ljudje kolikor mogoče prodajajo živino. Po trgu pa so zunanji trgovci postavili svoje štante z različnim blagom.

„Gori!“

Opoldne, ko je večina sejmarjev sedela po gostilnah in je bila povsod največja gnuča, se naenkrat začuje grozni klic „ogenj, gori!“ V trenutku je nastala grozna zmešnjava. Zapadni veter je nosil od Pencove tovarne smrdeč dušec dim, ki je takoj napolnil celo ozračje. Ljudje so prestrašeni drli iz gostiln in so skušali najprej hiteti na pomoč, toda kmalu se je pokazalo, da je nevarnost za lastno življenje zelo velika in je skušal vsak rešiti samega sebe. Nepopisen je prizor, ki se je nudi v tem trenutku, ko domačini niso vedeli, ali naj hitijo drugim na pomoč, ali naj rešujejo svojo last. Obupen krič in vpitje onih, ki niso mogli več rešiti pohištva in obleke iz svojih hiš in živine iz svojih hlevov, jok otrok in žen in klicanje na pomoč, vse se je zgrnilo v en sam obupen vzklík; med tem pa je temni dim samozavestno plaval nad hišami in plamen se je širil od strehe do strehe. Ogenj je nosil kose čresla dalje čez goreče strehe in tako se je ogenj razširil na vseh straneh. Zunanji trgovci so pometali svoje blago v zaboje in so pobegnili kamor so mogli, rešiti je bilo mogoče le malo. Tuji sejmarji bi bili radi pomagali domačinom, toda vsaka pomoč je bila izključena. Lesene in slamnate strehe posušene od velike vročine, so se v nemalo kar od daleč, da si človek ni bil nikdar svesti življenja; vse je bežalo pred groznim dimom.

Domače gasilno orodje, ki je bilo kakor vsako leto, pripravljeno za vsak slučaj, je prišlo takoj v začetku požara v ogenj in ga ni bilo mogoče rešiti. Domača požarna bramba je bila torej brez moči, posebno, ker je zajel ogenj ognjegasec z najboljšo domačo brizgalno vred. S težavo so se ognjegasci rešili, brizgalno pa so morali prepustiti svoji usodi.

Grozna vročina in dušec dim sta branila vsak dostop v bližnje goreče hiše, človeška sila je bila brez moči proti mogočnemu ognju. Skoraj celo uro so morali domačini brez pomoči gledati, kako proti ognju uničiti cel njihov trg.

Prva pomoč.

Ljudje v vaseh okoli Mokronoga in na žalostni gori so pač takoj zapazili požar. Vsem se je nudil le en prizor: Mokronog v plamenu. Hiteli so tudi od vseh strani na pomoč, toda tudi njihova pomoč je bila brezuspešna.

Prvo je prihitelo na pomoč gasilno društvo iz Šent Ruperta, kmalu za njim iz Mirne, iz Trebnjega in Škocjana. Gasilci so šli takoj na delo, žal, da je vsled velikega plamena tudi njim bilo le počasi mogoče omejiti plamen. Seveda so jim pomagali domačini in tuji, kolikor so mogli. Velika sreča je, da se je rešila sodnija, v kateri je več uradov. Tu so gasili vsi, gospoda in kmetje, možje in žene, gospodje, gospe in gospodične z ne navadno neustrašenostjo in požrtvovalnostjo.

Divjanje plamena.

Ogenj je divjal čeli dve uri in šele potem se je ustavila nevarnost, da se razširi dalje. Na pogorišču je bilo nemogoče vztrajati. Ogenj je lizal svoje žrtve še celo popoldne, celo noč in celo nedeljo. Prihitele so na pomoč še druge požarne brambe. Po celi šentrupertski dolini se je valil gost dim, ki je oznanjal še dva dni pozneje grozni dogodek. Mokronoška požarna bramba je brzojavno poklicala na pomoč novomeško, ki je brez vsakega obotavljanja odšla takoj v Mokronog. Požar je divjal naravnost strahovito. Iskre so frčale na vse strani. Vročina je bila tako huda, da so se v nemalo kozolci, ki so bili oddaljeni kakih 400–500 m od trga. Mnogim trgovcem oziroma gostilničarjem so pogorele ledenice s pivom vred. Ljudje so reševali, kar so pač mogli. Ker se je ogenj razširjal naravnost z neznanstveno hitrostjo, so mogli le malo rešiti. Mnoge hiše so se vnele večkrat zaporedoma. Tako se je vnela streha g. Mevžja kar šestkrat. Toda domačemu sinu, ki je neprestano čuval na strehi, se je vedno posrečilo pogasiti ogenj. Revez je vsled neznosne vročine popolnoma onemogel.

Žrtve požara.

Posledice požara so naravnost strašne. Mnogim ljudem so pogorele hiše do tal, drugim napol, tretjim samo deloma. Zgorel je skoro ves severozahodni (spodnji) del trga, kjer

je največji promet. Tu leži tudi sodnija, notarijat, vse lepše trgovine in boljše gostilne. Pencova tovarna za usnje je pogorela do tal. Pogorelo je sledečim hišnim posestnikom vse do tal: veleposestniku Povšetu, Kolencu, Weiblu, Zlajpahu, Jeriču, Bulcu, Devu, Uhanu, Laščanu, Žgajnarju, Krapcu, Majcenu, Šetini, Gorenjcu, Gačniku, Srimčku. V cellem je pogorelo okoli 50 hiš in nad 120 drugih poslopij. Zgorelo je tudi zelo veliko živine. Ljudje so klali prešiče kar na travnikih. Zbegana živina je tulila, da je bilo strah in groza. Pogorelim trgovcem so zgoriele vse trgovske zaloge. Mnogi so rešili samo to, kar so imeli na sebi. Uradno poslopje, kjer sta nastanjeni sodnija in davkarija, so rešili le z velikanskim trudom in naporom. Nepoškodovan je ostal le zgornji del trga, kjer stoji tudi šola.

Škoda.

Škoda se dosega ceni nad poldrugi milijon kron. Samo tovarnar g. Penc ima škode okoli 400.000 kron. Tudi drugi hišni posestniki, katerim je požar prizanesel, imajo občutno škodo, katero jim je povzročila brizgajoča voda. O vzrokih požara krožijo najrazličnejše vesti. Dejstvo je, da se je vnelo čreslo v Pencovi tovarni; na kak način to je sedaj še neznano. Gotovo je, da požara ni zanela zlobna roka.

Tatovi.

Kakor ob vsaki večji nesreči, tako so se tudi v Mokronogu pojavili različni elementi, ki so hoteli izrabiti obupno zmešnjavo v trgu in se sami okoristiti. Na veliko srečo je takoj na lice mesta došla žandarmerija iz Mokronoga in okolice, ki je pazila na te dolgooprstne in jih takoj prepoznala. Kolikor je bilo spoznati, so bili tatovi sami tuji, ne domačini.

Drugi dan v nedeljo.

V nedeljo je še cel dan tlelo po pogorišču. Za stražo so ostale štiri požarne brambe in sicer: mokronoška, šentruperska, mirnska in novomeška, ki so takoj udušile vsak pojav ognja. Šele ta dan je bilo mogoče natanko pregledati mesta, kjer je prejšnji dan tako silovito razsajal požar. Pogled na pogorišče je obupno. Kamor zreš, povsod sam pepel in razvaline. Po ulicah vidiš obupane obraze pogorelih nesrečnikov. Žene in možje hodijo s solzami v očeh mimo svojih poprej cvetočih domov in zrejo srepo neznanokam. Ognjegascem je bilo poznati, da so njih moči popolnoma izčrpane. A vendar so kljub temu izvrševali svoje človekoljubno delo do zadnjega trenutka.

Pri vsej nesreči so se nekateri Mokronožani v resnici pokazali tako požrtvovalni, da jih moramo odločno pohvaliti. Pri gašenju ognja so se zlasti odlikovali: g. Tratar, načelnik mokronoške požarne brambe, ki je delal ves dan, ne da bi kaj jedel ali pil, tako da je končno skoro obležal na pogorišču, dalje trgovec Prijatelj, neki čevljar iz Kaplje vasi, veleposestnik Zupančič in njegov sin iz Rakovnika, nadučitelj iz Tržišča in njegova soproga, rodbina Mejak, sodnik Hutter, davčni upravnik Vencajz, gospa Romul, c. kr. asistent Kraker, predstojnik davčnega urada Arh. Z eno besedo rečeno, vsi Mokronožani od najvišjega gospoda in gospe do najnižjega delavca in delavke. Da so vse požarne brambe bile na mestu, nam ni treba posebej naglašati.

Na pomoč ponesrečencem.

Popolnoma razumljivo je, da se nahaja v Mokronogu sedaj splošna beda in nadloga. Želeti je, da se takoj osnuje kak lokalni pomožni odbor, kateremu bo gotovo tudi naklonjen krški okrajni glavar, ki je že sedaj izrazil ponesrečencem svoje sočutje. Sploh se je izkazal g. okrajni glavar v nedeljo zelo milosrčnega. Pričakujemo pa tudi, da bo vse slovensko ljudstvo priskočilo Mokronožanom na pomoč z raznimi prispevki. In to tembolj, ker so Mokronožani v resnici potrebni podpore. Zavarovalnina namreč ne dosega niti četrte škode.

Samomor v garnizijski bolnici.

V zadnjem času se ne navadno množe samomori v avstrijski armadi. Tudi v Ljubljani se le tekom zadnjih mesecev dogodilo že več slučajev. Včeraj popoldne je zopet izvršil samomor četovodja Andrej Andrejčič, sanitetec v garnizijski bolnici, oddelek št. 8. Našli so ga obešenega v nekem skladišču, kjer so bile spravljene različne cunje, krtače itd.

Andrej Andrejčič je bil pri vojaštvu zelo priljubljen. Sploh je bil zelo priden in vester vojak. Zadnje dni je bil nenavadno žalosten in potr. Toda nihče ni vedel zakaj. Sklenil je trdno v svojem srcu, da izvrši samomor. In res je včeraj med 5. in 6. uro odšel v skladišče in z neko vrstico obesil na

lestev, ki je bila v skladišču. Ko je prišel malo pozneje neki lajtnant v skladišče, je na svoje veliko začudenje zapazil Andrejčiča obešenega. Andrejčič je še visel na vrvi. Lajtnant je dogodek naznanil višji instanci, nakar so šele mrtveca zdravniški odrezali, nekdo pa je ves slučaj protokoliral. Kmalu nato je prišlo v skladišče še par zdravnikov, ki so takoj poskusili, če je mogoča še kaka pomoč. Toda vsaka pomoč je bila izključena. Andrejčič je bil že mrtev. Nato so ga odpeljali v mrtvašnico.

Kakor čujemo, je Andrejčič izvršil samomor le iz strahu pred kaznijo. Neki njegov kolega, četovodja ga je naznanil radi neke malenkosti brez vsakega raporta. To je Andrejčiča silno užalostilo in končno poglavo v smrt. Revez je bil še bolj potr radi tega, ker je hotel priti k žandarmeriji, kar bi mu pa bilo, če bi bil kaznovan, nemogoče. Imel je tu služiti samo še nekaj tednov.

Pod vlak je skočil.

Včeraj zjutraj so našli v Kranju na železniški progi nekega vojaka 17. pešpolka mrtvega. Izvršil je samomor. Skočil je pod vlak, ki mu je popolnoma odtrgal glavo. Svoje dejanje je najbrže storil ponoči.

Samomorilec je služil šele prvo leto pri vojaki in je bil doma iz Strazišča pri Kranju. Imena nismo mogli zvedeti.

Vzrok samomora — strah pred kaznijo.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Dunajski občinski svet proti draginji mesa.

Dunaj, 21. avgusta. Občinski svet je danes sklenil, da radi dragega mesa zniža užitinski davek in klavniško pristojbino za 50%.

Papeževo stanje.

Rim, 21. avgusta. Papež je skoro popolnoma okrevalec.

Turški prestolonaslednik v Nemčiji.

Carigrad, 21. avgusta. Turški prestolonaslednik Jusuf Izedil odide prihodnji mesec v Nemčijo in ostane tri dni gost nemškega cesarja.

Ogrski državni zbor,

Budimpešta, 21. avgusta. Obstrukcija se nadaljuje.

Lastnik in glavni urednik Milan Plut.
Odgovorni urednik V. M. Zalar.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Mali oglasi.

Beseda 5 vin. — Za one, ki iščejo službo 4 vin. — Najmanjši znesek 50 vin. — Pisnim vprašanjem je priložiti znamko 20 vin. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Kupi se dobro ohranjeno žensko kolo. Ponudbe na upravnštvo „Jutra“. 345/2-1

Mlad mesarski pomočnik več slovenskega in nemškega jezika išče službo. Ponudbe: J. poštno ležeče Jesenice. 347/2-1

Hiša v Hrenovih ulicah št. 18, pripravna za malo obrt se proda. Poizve se v gostilni pri „Dachu“, ali pa Marije Terezije cesta številka 16. 348/3-1

Dve gospodični, ali dva dijaka se sprejme na hrano in stanovanje. Valvazorjev trg številka 4. I. nadstropje 455/3-1

Kdor išče ali oddaja kako

službo,

kdor hoče kaj

kupiti ali prodati,

doseže to najlažje, ako

inserira

v Malih oglaših „Jutra“. Za besedo se plača

samo 5 vinarjev.

Jako zanimiv, zabaven in poučen list s slikami je

„Ilustrovani tednik“

ki izhaja vsak petek ter stane četertletno K 1.80.

Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem!

Naslov: Ilustrovani Tednik, Ljubljana.

Najboljše odgovori „Slovenca“ vsak naš prijatelj, ako se naroči na „Jutro“, ali pa najde novega naročnika!

Pozor!

Preselitev!

Pozor!

FR. P. ZAJEC, Ljubljana.

Velika zaloga pravih švicar. ur, zlatnine, srebrnine, gramofonov, plošč itd.

Tem potom vljudo naznanjam, da sem preložil svojo trgovino s Starega trga 26 na

Stari trg šte. 9

isto popolnoma na novo uredil ter povečal in mi bo mogoče svoje cenjene odjemalce v vsakem oziru v zadovoljivost postreči. — Osobito opozarjam slavno občinstvo, kot prvi in edini slovenski, to obrt upravičeni izvrševati ter oblastveno izprašani optik in strokovnjak na svoj

optični zavod

po najnovejšem sistemu z električnim obratom urejeni.

V zalogi imam vedno najnovejšo ščipalnice, očala, tudi Rotenstockove; toplomerje, daljnogled vseh vrst, kakor „Zeis“, „Goerz“, „Busch“ itd., zrakomere, hydrometre, raznovrstne tehtnice za žganje, mleko itd. — Vsa popravila izvršujem v svoji lastni, dobro urejeni delavnici točno in solidno. — Zahvaljujem se za dosedanje mi izkazano zaupanje in prosim, da mi isto ohranite tudi v bodoče.

Z odličnim spoštovanjem

Fr. P. Zajec, Stari trg št. 9.

Lepota ženskega lica je ključ, ki odpira mnoga in mnoga vrata!

Lepo in belo lice

kakor tudi gladke in nežne roke podaja brez dvoma blagodišeča krema brez maščobe

OLIMPIA

pripravljena na poseben način iz najfinejših in najneškodljivejših sestavin. Radi spretno kemične spojitev se porablja

OLIMPIA

suha krema tudi kot najboljšo milo. — Cena malemu lončku K 1.20, velikemu K 2.—. — Glavna zaloga v

lekarni Trnkóczy v Ljubljani.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatović

Ljubljana, Mestni trg 5

priporoča radi minule sezije v okasiji

obleke za gospode

iz listra ali pralne v barvah

od K 10.— naprej

ter panama

klobuke in slamnike.

„Jutro“ se prodaja v Trstu

po 6 vinarjev

v naslednjih tobakarnah:

Becher ulica Stadion,

Trevisan ulica Fontana,

Pipan, ulica Fabra,

Bevk, trg Goldoni,

Vovk, ulica Carducci,

Sekovar, Vojašnični trg,

Hrast. Poštni trg,

Mož, ulica Miramar,

Magolo, ulica Belvedere,

Geržina, Rojan,

Raunacher, Campo Marzio,

Bruna, SS. Martiri,

Ercigoj, ulica Massimiliana,

Rončelj, ulica S. Marco,

Bruna, ulica del Rivo,

Bubnič, ulica Sette Fontane,

Gramaticopulo, ul. Barriera,

Spöder, ulica Barriera,

Lavrenčič, Vojašnični trg.

Benusi, Greta,

Kichel, Rojan,

Bajc, ulica Geppa,

Luzatto, ulica Acquedotto,

Segulin, ulica Industria,

Lug, ulica S. Lucia,

Zidar, Sv. M. Magdalena,

Hreščak, ulica Belvedere.

Cechimi, ulica dell' Istra,

2 lokala

na prometnem kraju, eden z vso trgovsko opravo, dalje imata vsak svoje skladišče in stanovanje, se takoj odda. Kje, pove podružnica „Jutra“ v Spod. Šiški.

Fotografske aparate

in veliko zalogo vseh v to stroko spadajočih potrebščin priporoča fotomanufaktura in drogerija

„Adrija“

v Ljubljani, Šelenburgova ulica 5.

Hiša

v Trbovljah, enonadstropna, 5 minut od farne cerkve, tik okrajne ceste, z vsemi pritliklinami in 460 sežnjem zemljišča, še 9 let davka prosta,

se prodaja.

Franc Drnovšek, nadpaznik, Ojstro, p. Hrstnik.

Prodajalna

na zelo prometni cesti v Ljubljani, elegantno opremljena, se odda takoj z vso specerijsko zalogo in z vsem inventarjem ali brez njih pod zelo ugodnimi pogoji. Naslov v upravnistvu „Jutra“.

M. RAVTAR

delikatesna trgovina in vinarna Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo veliko zalogo raznih jestvin, finih namiznih in desertnih vin, likerjev, knjaka in šampanjca.

Eksport

kranjsk. klobas in brinjevca

Slav. društvom posebno nizke cene. Za veselice dam blago tudi v komisijsko prodajo.

Podružnica „Jutra“

za Sp. Šiško in okolico

(v Sp. Šiški, Celovška cesta št. 77, v hiši g. Tomažiča) telefon št. 177,

sprejema poročila za uredniški del lista, oglase, naročnino itd.

Uradne ure od 8.—12. in od 2.—6.

P. n.

S tem se usojam javljati, da sem svojo **spedijsko trgovino** z današnjim dnevom **opustil**.

Ves inventar sem prodal tvrdki

Spedijska in komisijska tvrdka „Balkan“

d. z. o. j.

Podružnica v Ljubljani — (Centrala v Trstu)

in bo ta družba tudi vsa tekoča opravila izvršila v svojem imenu in na svoj račun.

P. n. naročnikom se najtopleje zahvaljujem za izkazano mi zaupanje in prosim, naj to naklonjenost v polni meri blagohotno ohranijo tvrdki „Balkan“.

Z velespoštovanjem

J. Škerlj.

„JUTRO“ se prodaja v Ljubljani

po 6 vinarjev

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.

Državni kolodvor.

Blaž, Dunajska cesta.

Sever, Krakovski nasip.

Pichler, Kongresni trg.

Češark, Šelenburgova ulica.

Dolenec, Prešernova ulica.

Fuchs, Marije Terezije cesta.

Mrzlikar, Sodna ulica

Šubio, Miklošičeva cesta.

Zupančič, Kolodvorska ulica.

Pirnat, Kolodvorska ulica.

Šenk, Resljeva cesta.

Kotnik, Šiška.

Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.

Košir, Hišlerjeva ulica.

Stiene, Valvazorjev trg.

Sušnik, Rimska cesta.

Ušeničnik, Židovska ulica.

Kleinsteln, Jurčičev trg.

Križaj, Sp. Šiška.

Wislak, Gosposka ulica.

Kustrin, Breg.

Tenente, Gradaška ulica.

Velkavrh, Sv. Jakoba trg.

Sitar, Florjanska ulica.

Blaznik, Stari trg.

Nagode Mestni trg.

Kanc, Sv. Petra cesta.

Treo, Sv. Petra cesta.

Kušar, Sv. Petra cesta.

Podboj, Sv. Petra cesta.

Elsner, Kopitarjeva ulica.

Bizjak, Bohoričeva ulica.

Remžgar, Zelena jama

Svetek, Zaloška cesta.

Jamšek, Tržaška cesta.

Štravs, Škofja ulica

Likar, Glince.

Strkovič, Dunajska cesta

Klančnik, Tržaška cesta.

Ivan Jax in sin

v Ljubljani, Dunajska c. 17

priporoča svojo bogato zalogo

voznih koles.

Šivalni stroji za rodbino in obrt.

Brezplačni kurzi za vezenje v hiši.

: Pisalni stroji „ADLER“ :

Najbolj varno naložen denar!

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa do 31. dec. 1910 nad 564 milijonov K.

Stanje hranilnih vlog nad 40 milijonov K.

Rezervni zaklad nad 1.200.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, v lastni hiši, Prešernova ulica št. 3.

sprejema vloge vsak dan in jih obrestuje po 4 1/4 % brez odbitka. Nevzdržene obresti pripisuje vsakega pol leta h kapitalu. Sprejema vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar. Denar in knjižice se lahko pošiljajo po pošti.

Za varnost naloženega denarja jamči zraven rezervnega zaklada še mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in z vso davčno močjo. Izguba vložnega denarja je nemogoča, ker je po pravilih te hranilnice, potrjenih po c. kr. deželni vladi izključena vsaka špekulacija z vloženim denarjem.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike, v podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov pa

Kreditno društvo.

Posoja na zemljišča po 5 % in proti poplačevanju dolga po najmanj 1/4 %. Dolžnik pa more svoj dolg poplačati tudi poprej, ako hoče. Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča svojo bogato zalogo najnovejših tiskovin za šole, krajne šolske svete, županstva in druge urade. — Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in litografsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje točno, okusno in po solidnih cenah. — Tiskanje šolskih knjig in časopisov

Lastno založništvo.

Muzikalije.

Telefonska št. 118.

Najmodernejša črke.

Litografija.

Poštne hranilnice št. 78.307.

Del. glavica:

K 5.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad:

K 610.000.

Stritarjeva ulica št. 2.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2 %.

Jadranska banka filijalka v Ljubljani

Šelenburgova ulica št. 7 (nasproti glavni pošti).

Kupuje in prodaja:

vrednostne papirje, rente, obligacije, zastavna pisma, prioriteta, delnice, srečke itd. — Valute in devize. — Prodaja na vrednostne papirje in blago ležeče v javnih skladiščih.

Promese k vsem žrebanjem.

Centrala v Trstu.

Vloge na knjižice

od dneva vložitve 4 1/2 % do dneva dviga. Rentni davek plačuje banka iz svojega. Na tekoči in žiro račun po dogovoru. Zbirna sveča s Ameriko.

Akreditivi.

Menjalnica.

Eskomptuje

menice, devize in fakture — Zavarovanje vrednostnih papirjev proti kurznim izgubam. — Revisija žrebanja srečk itd. brezplačno. — Stavni krediti. — Remburs-krediti. — Borna naročila.

Inkaso.

Filijalka v Opatiji.